

εἰπόντες, ὅτι ἀληθῶς οὐδένα εὖρον κατὰ τοῦτο πα-
ραπονούμενον. Τότε ἐδάκρυσεν ὁ γενναῖος ἀνὴρ καὶ
εὐχαρίστησε τὸν Θεόν, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν παντοδύ-
ναμίαν ἀπέδωκε τὴν εὐτυχὴ ταύτην μεταβολήν.»

Προήγαγε δὲ καὶ τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστή-
μας καὶ τὴν βιομηχανίαν, καὶ στρατὸν καὶ στόλον
συνεκρότησεν ἀξιόμαχον, καὶ τοὺς ἐχθροὺς τῆς πα-
τρίδος κατεπολέμησεν εὐδοκίμως ἀνακτήσας τὴν
στρατιωτικὴν τιμὴν τοῦ Κράτους. «Τοσοῦτον δὲ ἐ-

ἰσχυσαν νὰ μαράνωσι τὸ δένδρον ἐκεῖνο, ἀλλ' ἀνέδω-
κε πάλιν κλάδους γενναίους καὶ ἀμφιλαφεῖς.»

Εἶθε τοὺς κλάδους τούτους νὰ καλλιεργήσῃ ὅπως
καὶ ὁ Βασίλειος, πρὸς δόξαν καὶ εὐδαιμονίαν τῆς πα-
τρίδος, Γεώργιος ὁ Α', ὡς πάντες ἐλπίζομεν καὶ πι-
στεύομεν!

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ.

—οοο—

Περὶ τὰ τέλη Οκτωβρίου τοῦ 1859 ἔτους πολλοὶ
τῶν ἐν Ἀθήναις ὁμογενῶν, ἐν οἷς διέπρεπον καὶ οὐκ
ὀλίγοι ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐν τῇ πολιτείᾳ,
οἱ οὖν ὁ Ἀνδρέας Μεταξᾶς, Δημ. Βούλγαρης, Χ. Παρ-
βακίδης, Δ. Χρηστίδης, στρατηγὸς Μαμούρης καὶ ἄλ-
λοι, συνῆλθον περὶ τὴν ἀκαδημίαν τοῦ Πλάτωνος ἵνα
ξενίσωσιν ἐν συμποσίῳ Γάλλον φιλέλληνα, τιμῶντες
αὐτὸν καὶ ὡς ἀντιπρόσωπον τῶν λοιπῶν τῆς Ἑλλά-
δος φίλων, ὧν ὁ ἀριθμὸς εἶχε κατὰ πολὺ ἐλαττω-
θῇ ἀπὸ τοῦ 1854 καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Γαλλίᾳ. Μετὰ
τῶν ἄλλων δὲ δαιτυμόνων ἦτο καὶ ὁ Ἐμμανουὴλ
Ἀντωνιάδης, ὅστις καὶ τοὶ πᾶσιν δὲν ἀπεποιήθη,
ἀλλ' ἔσπευσε νὰ συνεισφέρῃ τὸ γηραιὸν ἀξίωμα τοῦ
ἰδίου ὀνόματος. Ἀπὸ τῶν χειλέων ἡμῶς αὐτοῦ, τοῦ
συνήθως ἀγαπῶντος τοὺς λόγους, ἀπανίως ἐξήρ-
χετο φωνή, καὶ ὁ πάλαι γοργὸς αὐτοῦ ὀφθαλμὸς
περιστρέφετο βραδύς, καὶ περίλυπος ἠτένιζε τοὺς
κεκλημένους. Βλέπω, εἶπον αὐτῷ, ὅτι ἀπαισίους ἔ-
χεις σήμερον τοὺς λογισμούς. — Δὲν ἦλθον, ἀπεκρί-
θη, ἵνα δείξω μόνον πρὸς ξένους εὐεργέτας εὐγνωμο-
σύνην, ἀλλὰ καὶ ἵνα συμπαραυρεθῶ τὸ τελευταῖον
μετ' ἀρχαίων συναγωνιστῶν καὶ φίλων... μοὶ φαί-
νεται ὅτι δὲν θὰ ζήσω πολὺ. — Καὶ ὅμως, ἐπανέλα-
βον παραχθεὶς μὲν ἀλλὰ μειδιάσας ὅπως διασκεδά-
σω τὴν ἀθυμίαν τοῦ φίλου, πιθανὸν νὰ γράψῃς πρῶ-
τος τὴν νεκρολογίαν μου. — Αὐτὸς δὲ θλίψας μου
τὴν δεξιὰν φιλικῶς. — Τὴν μὲν νεκρολογίαν ἐμοῦ ἔ-
γραψας, εἶπε, σὺ πρὸ πολλοῦ, δι' ὃ καὶ σ' εὐχαρι-
στῶ (1), σ' ἐνθυμίζω δὲ ὅτι περὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη εἶ-
μαι πρεσβύτερός σου.

Καὶ ἐπεθύμουν μὲν νὰ μὴ χύσω δάκρυ ἐπὶ τοῦ νε-

(1) Ἡνίττετο τὰ ὀλίγα ἔσα, ἱχνογραφῶν τὰ περὶ τῶν ἐν
Ἑλλάδι πολιτικῶν μερίδων, ἔγραφον ἐν τῇ Spectateur
de l'Orient. «La Mirene, ἔλεγον, s'honore de son rang
d'ancienneté; la date de sa naissance remonte aux événements
de 1831, auxquels elle a pris une part active. Son rédacteur
a embrassé de bonne heure quelques principes de conduite po-
litique, dont rien n'a pu le détacher jusqu'ici. Peu bien-
veillant envers les autres partis, il n'admet aucun compro-
mis, aucune alliance avec eux. On croirait en lisant ses articles,
qu'il eût accepté le martyre, s'il eût pu sauver de son sang la
constitution.» Ὁρα φυλλάδ. τῆς 25 Μαρτίου (6 Ἀπριλίου),
1855.

Βασίλειος ὁ Μακεδών.

πιτηδείας, λέγει ὁ βιογράφος, ἐκαλλιεργήθη ἐπὶ τοῦ
Βασιλείου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ τὸ ἀειθαλές τοῦ
Ἑλληνισμοῦ δένδρον, ὥστε οὔτε ἡ ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς
ΙΒ' ἑκατονταετηρίδος ἀνωμαλία καὶ ἀσθένεια τοῦ
Βυζαντινοῦ κράτους, οὔτε αἰ ἀπὸ τῆς Ἀσίας ἀδιάλει-
πτοι κατ' αὐτοῦ προσβολαὶ τοῦ ὁσημέρην ἐξογκου-
μένου μωαμεθανικοῦ χειμάρρου, οὔτε τέλος ἡ κατὰ
τὴν ΙΕ' ἑκατονταετηρίδα κατάλυσις τῆς πολιτικῆς
ἀνεξαρτησίας καὶ ἡ μακρὰ τῶν νενικημένων δουλεία,

κροῦ ἀρχαίου πατρικοῦ φίλου, ἀλλὰ πῶς ν' ἀντιπαλαίσω πρὸς ἀδυσώπητον νόμον τῆς φύσεως; Ὁ Ἐμ. Ἀντωνιάδης εἶχεν, ὡς εἶπεν, ἡλικίαν πολὺ τῆς ἐμῆς ἀνωτέραν, πρὸς ταύτη δὲ καὶ ἠθικὰ παθήματα, ἅτινα πολὺ πρὶν ἤθελον φέρεи εἰς τὸν τάφον πάντα μὴ τεθωρακισμένον διὰ τῆς στωϊκῆς ἐκείνου καρτερίας καὶ τῆς πεποιθήσεως, ὅτι ἔπρεπε νὰ ζήσῃ ἵνα ἐκπληρώσῃ καθήκον.

Τῶν δύο τούτων αὐτοῦ ἀρετῶν τὰ σπέρματα ἐγνώρισα μεираκίον ἔτι ὦν, ὅτε ἐμπορευόμενος ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατελίμπανε συνεχῶς τὰς ὑποθέσεις αὐτοῦ, ἵν' ἀπελθὼν συσκεφθῇ μετ' ἄλλων ἑταίρων τὰ περὶ τοῦ μεγάλου ἀγῶνος. Ἐνθυμοῦμαι αὐτὸν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τὰ πρὸ τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἐρχόμενον τὸ θέρος καθ' ἐβδομάδα εἰς τὴν νῆσον Χάλκην. Ἐκεῖ, ὑπὸ πτελαίας κελαρυζούσας καὶ θαλεράς, συναθροιζόμενοι δέκα ἢ δώδεκα συνωμόται ὡς ἐν τῷ ἱερῷ ἄλσει, ὅπου τὸ πάλαι ὁ νομοθέτης τῶν Ῥωμαίων συνδιητάτο τῇ Ἡγερίᾳ δαίμονι, συνεζήτουν περιπαθῶς τὰ τῆς συνδρομῆς, ἣν ἡ πατρίς ἐκάστου ἐδύνατο νὰ συνεισφέρῃ εἰς τὸν ἀγῶνα. Καὶ αὐτὸς μὲν ὡς Κρῆς περιέγραφε τὴν φιλοπατρίαν τῶν Κρητῶν, τὸ ἀνένδοτον καὶ καρτερικὸν τῶν Σφακιανῶν καὶ τὸ ὀρεινὸν καὶ δυσπρόσιτον πολλῶν τῆς νήσου μερῶν· ὁ δ' ἐκ Ζακύνθου ἐπίσκοπος Ἐδέσσης ἐξόμνει τὸ φιλοπόλεμον καὶ γενναῖον τῶν ἰδίων συμπατριωτῶν· ὁ Πλέσσος ἐβεβαίει ὅτι προμαχῶν καὶ ἀκρόπολιν τῆς παλαιούσης Ἑλλάδος ἐμελλε ν' ἀναδειχθῇ ἡ Ἱπείρος· ὁ ἡγούμενος τῆς Ἀγίας Τριάδος, οὗ τινος δὲν ἐνθυμοῦμαι τὸ ὄνομα, ἐξιστόρει τὸν περισκεπτικὸν μὲν ἀλλ' ἀκαταγώνιστον χαρακτήρα τῶν Πελοποννησίων· ὁ Χίος τὴν κταγωγὴν Στέφανος Κανέλλος, ὁ πολυμαθέστατος οὗτος τῶν συντακτῶν τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ, ὁ πολλὰ ἔτη καταναλώσας ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ χάριν σπουδῆς, καὶ μετ' ἐπιστάσις μελετήσας τὰ τῶν πολιτευμάτων αὐτῆς, ἀνακαλῶν ὅλως ἔνθους τὴν δόξαν τῶν προγόνων, ἀνέφλεγε τὸ πῦρ τοῦ πατριωτισμοῦ εἰς τὰς καρδίας τῶν περιστώτων, καὶ ἐξέθετεν ἐκ προκαταβολῆς γνώμας περὶ κυβερνήσεως τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος· ὁ ἐκ Μακεδονίας πατήρ μου, ἀνηλεεῖς τῶν κρατούντων ἐχθροὺς καὶ ἀκαταμαχήτους τοῦ Σταυροῦ στρατιώτας ἔλεγε τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἄλλοι ἄλλα ἀξιοῦντες ἐτέλουν ἕκαστος φόρον σπουδῆς φλογερᾶς πρὸς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος. Ἐπέστερον δὲ τὰς μακρὰς μὲν ἀλλ' ἀθορύτους καὶ ἀνεπιπλάστους καὶ ἀπλοῖκας συζητήσεις, οὐχὶ πάταγος λέξεων ἢ λαιδωριῶν συρφετός, ἀλλ' οἱ φθόγγοι τῆς εὐκελάδου τοῦ Κανέλλου κιθάρας καὶ ὁ προσφιλὴς αὐτοῦ θούριος « Τί καρτερεῖτε ; »

Ἐκ τῶν μακαρίων ἐκείνων παρασκευαστῶν καὶ μαρτύρων τῆς ἐλληνικῆς ἐλευθερίας οὐδεὶς ὑπάρχει

σήμερον. Ὅτε ἐξεβράγη ἡ ἐπανάστασις, οἱ μὲν ἀπεκεφαλίσθησαν, οἱ δὲ εὐτυχήσαντες νὰ φύγῃσι τὴν μάχαιραν τῶν θημίων, κατέβησαν εἰς τὸν τάφον ποιοῦντες ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας, καὶ ἄλλοι πλούσιοι μὲν ἐπὶ Τουρκίας, καταντήσαντες δὲ νὰ στερεῶνται καὶ τοῦ ἐπιουσιῦ ἐπὶ ἐλευθερίας, οὐδέποτε ἐγγύγυσαν, ἀλλὰ καὶ χαίροντες ἀνεπόλουν ὅτι σφάγια αὐτοὶ γενόμενοι ἔσωσαν ἀπὸ τῆς σφαγῆς τὴν πατρίδα.

Καὶ μὲν, τελευταῖος τῶν ἀρχαίων αὐτοῦ συνεταίρων ἀποθανὼν ὁ Ἐμ. Ἀντωνιάδης, δὲν κατέλιπε λιμώττοντας τοὺς περὶ αὐτόν· ἀλλὰ μεθ' ὁποίων μόχθων καὶ πόνων καὶ μεθ' ὁπόσης πρὸ πάντων καρτερίας κατεσκευάσατο μικρὰν περιουσίαν! Καιρὸν δὲν ἔχω νὰ περιγράψω τὸν βίον καὶ τὴν πολιτείαν τοῦ ἀνδρός· ἀλλ' ὀφείλω οὐχὶ τόσον πρὸς τὴν μνήμην αὐτοῦ, ὅσον χάριν διδασκαλίας ἡμῶν τῶν ἐπιζώντων, καὶ μάλιστα τῶν νεωτέρων, νὰ καταδείξω κυριωτάτους τινὰς χαρακτῆρας, ἱκανοὺς νὰ ἐρμηνεύσωσιν ὁλόκληρον τὸ ἦθος τοῦ αἰοιδίου.

Ἐν Κρήτῃ ὦν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ὠνομάσθη πρωτογραμματεὺς τῆς *Καγκελλαρίας*, ἡγεμονεύοντος ἐν τῇ νήσῳ τοῦ δυσωνύμου Ἀφεντουλιέρ· λέγω δὲ ἡγεμονεύοντα τὸν Ἀφεντουλιέρ, διότι πρὶν ἢ συνδεθῶσι διὰ κοινῆς κυβερνητικῆς ἐνεργείας τὰ ἀποστατήσαντα μέρη, ἐκυβερνᾶτο ἕκαστον δι' ἰδίων θεσμῶν καὶ νόμων. Διὸ ἐν μὲν Πελοποννήσῳ ἐπεκράτει ἡ Γερουσία, ἐν δὲ τῇ ἀνατολικῇ Ἑλλάδι τὸ ἀπέραντον καὶ πολυμιγὲς σύνταγμα τοῦ Νέγρη, ἐν δὲ τῇ δυτικῇ τὸ πρακτικώτερον τοῦ Μαυροκορδάτου καὶ ἐν τῇ Κρήτῃ πρῶτον μὲν τὸ τοῦ Ἀφεντουλιέρ, εἶτα τὸ ὑπὸ Στ. Κανέλλου συνταχθέν καὶ ὑπὸ ἐπιτροπῆς κυρωθέν τοῦ ἀρμοστοῦ Ἑμμαν. Τουμπάζη.

Μετὰ τὸν ἐθνικὸν ὁμῶς σύνδεσμον ὁ Ἐμ. Ἀντωνιάδης ἐστάλη εἰς Πελοπόννησον ἀντιπρόσωπος Κρήτης, καὶ ὡς τοιοῦτος διετέλεσεν εἰς πάσας σχεδὸν τὰς Συνελεύσεις καὶ τὰς Βουλὰς. Καὶ παιδείας μὲν ἦτο μετρίως ἡμμένος· ἐλάχιστος ὁμῶς ἦν τότε τῶν πεπαιδευμένων ἀντιπροσώπων ὁ ἀριθμὸς· ἔρρεπε δὲ καὶ φύσει πρὸς τὴν διαλεκτικὴν· ὅθεν μετὰ Τρικαύπην καὶ Ζωγράφον τρίτος αὐτὸς ἐδακτυλοδεικτεῖτο ῥήτωρ. Καὶ ναὶ μὲν ἐκ τοῦ στόματος τούτου καὶ τῶν ἄλλων ῥητόρων δὲν ἐξήρχετο ἡ ἀκαταδάμαστος καὶ ἐπαγωγὸς λογικὴ τοῦ Γκυζῶ, τοῦ Ῥώσελ, τοῦ Βερρίε ἢ τοῦ Βρουῖμ, ναὶ μὲν εἰς τὰς δημηγορίας αὐτῶν δὲν ἀνευρίσκοντο οὔτε τοῦ Φιλαγγιέρου, οὔτε τοῦ Μοντεσκίου, οὔτε τοῦ Βένθαμ τὰ ἀπροσμάχητα ἐπιχειρήματα· ἀλλ' ἀφελὴς ἦτο ἡ ῥητορεία, τὰ δὲ ζητήματα ἐλύοντο καὶ ταχύτερον καὶ εὐκολώτερον ἢ σήμερον, ὅτε ἐπικίνδυνοι θεωρεῖται καὶ ἀλαζόνες στόμφακες μαστίζουσι τὸ πρόσωπον τῆς ἡμετέρας χώρας.

Ἐπειδὴ δὲ, ὡς καὶ ἄλλοτε εἶπον (1), ἡ εὐστάθεια τοῦ χαρακτήρος αὐτοῦ παρεξέκλινε μέχρις ἰσχυρογνωμοσύνης καὶ ἀδιάλλακτον καθίστη αὐτὸν πρὸς τὰς δοξασίας τῶν ἄλλων, οὐδέποτε συγκατετέθη ν' ἀφῆθ' τῶν δημοσίων ἄλλως ἢ ὡς βουλευτῆς, φοβούμενος μήποτε βιασθῇ μισθοφορῶν νὰ κάμψῃ τὸν αὐχέναν. Ὅθεν, ὅτε ἐλθόντος τοῦ Κυβερνήτου προσηνέχθησαν αὐτῷ ὑπουργήματα ἐκ τῶν ὑπάτων, ἀπεποιήθη ἐπιμόνως αὐτὰ καὶ ἀπεποιήθη αὐτὰ ὅτε ἐ-
λιμοκτονεῖτο. Τί δὲ ἐπραξεν ἵνα κερδήσῃ τὸν ἄρτον αὐτοῦ; Περιζωσθεὶς χειρὼν πικρὸς λέντιον καὶ ἔχων ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ μήτρας, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ μέταλλον τετηγμένον, κατεσκεύασε τὰ δύο μορφα ἐκεῖνα στοιχεῖα, ἅτινα ἐμελλον νὰ συμπήξωσι μετ' ὀλίγον τὰς ἀξέστους σελίδας τῆς προκινήτου τῆς *Ἀθηναῖς* *Ἡοῦς*. Ἐρχόμενος καθ' ἑκάστην εἰς τι παρὰ τὸ ἐν Ναυπλίᾳ Κυβερνεῖον πενιχρὸν ἐργαστήριον, ἐθαύμαζον αὐτὸν καταγινόμενον μετ' ἀνεκφράστου ἱλαρότητος εἰς τὸ βάνκυσον ἔργον, πολλάκις δὲ καὶ καταλιμπάνοντα τὸ μέταλλον ἵνα φέρῃ μάζαν εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ. Αὕτη ἡ πρώτη καὶ ἀξιότιμος κρηπίς τῆς περιουσίας τοῦ Ἐμ. Ἀντωνιάδου. Ποσάκις ἐξηκοντίσθησαν καὶ κατ' αὐτοῦ τὰ βέλη τοῦ φθόνου! διότι ὁ Ἕλλην ἀγαπᾷ, εὐαγγελικώτερον ἴσως, μόνους τοὺς ἀξίους οἰκτιρμοῦ, ἢ τοὺς πεινῶντας καὶ γυμνητεύοντας· ἀλλ' ὁ ἀείμνηστος παρηγορεῖτο λέγων ὅτι οὐδένα ἀφῆκεν ἀσυκοφάντητον ὁ φθόνος. « Χρὴ δὲ οὐ μόνον πᾶσι κορυθαλοῖς λόφον ἐγγίγνεσθαι, ἀλλὰ καὶ πάσῃ δημοκρατικῇ συκοφάντην, » ἔλεγεν ὁ Σιμωνίδης.

Τοιοῦτος ὢν τὸν χαρακτήρα ὥρμησεν ἀκάθεκτος πρὸς τὴν ἀντιπολίτευσιν τοῦ 1834 ἔτους καὶ μετέσχεν τῆς κατὰ Κυβερνήτου ἀνταρσίας· ἀλλ' εἰ καὶ οὐδέποτε ὡμολόγησε μεταμέλειαν, βέβαιον ὅμως ὅτι ἔκτοτε ἀντεπολιτεύετο μὲν ἐκ συστήματος, δολοφονίαν δὲ τῆς πατρίδος ἐλογίζετο τὰς ἐπαναστάσεις. Ὅτε τὸ 1843 παρεσκευάζετο ἡ 3 Σεπτεμβρίου, οἱ ἀρχηγοὶ τῆς ὑπὲρ συντάγματος συνωμοσίας, ὁ Μεταξᾶς, ὁ Λόντος καὶ ὁ Ζωγράφος, ἀναπόφευκτον ἐθεώρησαν νὰ προσλάβωσι καὶ τοῦ γνωστοτέρου ὀργάνου τῆς λεγομένης ἀγγλικῆς πολιτικῆς τὸ στήριγμα· ἀλλὰ καὶ οἱ τρεῖς, γινώσκοντες πόσον ἀπεστρέφετο τὰς ἐπαναστάσεις, ἀπεπειράθησαν μὲν νὰ σαγηνεύσωσιν αὐτὸν, ἠναγκάσθησαν ὅμως νὰ ὑποχωρήσωσι πρὸ τῆς ἀνενδότου αὐτοῦ ἀρνήσεως. Τὸ ἔργον τότε ἀνετέθη εἰς τὸν γράφοντα ταῦτα ὡς εἰς οἰκεῖον αὐτοῦ· ἀλλ' ἐγὼ, μηδὲν ἄμφισβέλλον περὶ τῆς ἀπαντήσεως, ἀνέλαβον ἀπλῶς τὴν σύνταξιν τῆς *Ἀθηναῖς*, διαδεχθεὶς τὸν μακαρίτην Βέλλιον. Κατὰ τὰς μακρὰς καὶ καθημερινὰς ἡμῶν συνδιαλέξεις, ἔλεγον πολλάκις αὐτῷ περὶ ἐκδηλώσεώς τινος ὑπὲρ

ἀπλῆς μεταπολιτεύσεως, ὡς τὰ *pronunciamento* τῶν Ἰσπανῶν· ἀλλ' αὐτὸς μὲ ἀντέκρουε πάντοτε ἰσχυρίζομενος, ὅτι ἡ ἐκδήλωσις ἤθελεν ἀφεύκτως παρεκτραπῆ εἰς στάσιν. Εἰ δὲ καὶ ὑποπτεύων ἴσως τὰς διαθέσεις μου ἐπεθεώρει μετ' αὐστηρότητος ὅσα ἔγραφον, δὲν κατωρθώσαμεν μέχρι τέλους νὰ σωθῶμεν ἀπὸ τῶν ὀνύχων τῆς εἰσαγγελίας· τὸ δὲ κίνημα ἔμαθεν ὅτε ἐξερράγη, καὶ τότε ἐνηγκαλίσθη αὐτό.

Πάντες ἐνθυμούμεθα τὸν φλογερὸν ἐκεῖνον πυρετὸν, τὸν καταλαβόντα ἐν ἔτει 1854 σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ Ταινάρου μέχρις Ἀκτίου, ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς δούλης Ἑλλάδος· πάντες ἐνθυμούμεθα πῶς σφριγῶντες καὶ φριμασσόμενοι ἀνεσεύμεν τὸ λάβρον τοῦ Κωνσταντίνου, καὶ πῶς ἀγρυπνοὶ παρεφυλάσσομεν καὶ τὰ δεκάετη ἡμῶν τέκνα ὀργῶντα πρὸς στχυροφορίαν. Μόνος ὁ Ἐμ. Ἀντωνιάδης ἐπικρατέστερον ἔχων τῆς καρδίας τὸν νοῦν, κατέκρινε θαρβύαλέως ὡς ἄκαιρον τὸ κίνημα· μόνος αὐτὸς προέλεγε τὴν ἀποτυχίαν, καὶ ὡς ἄλλος Ἰερειμίας ἐθρήνει τὰς ἐπικειμένας συμφορὰς τῆς Ἑλλάδος. Καί ποτε κακισθεὶς ὑπ' ἐμοῦ ὅτι μόνος δὲν μετείχε τοῦ κοινοῦ ὀργασμοῦ, « τί δεῖ φρονεῖν, ἀπεκρίθη, ἐν πολλοῖς μεμνηόσι; » — Καὶ εἶχε δίκαιον· διότι ὁ πόθος τῆς πατρίδος ἐξαίρει τὰς φρένας ἐκείνων μάλιστα, οἵτινες μὴ ἔχοντες ἐκζητοῦσι πατρίδα. Ἐπειδὴ δὲ ὁ πυρετὸς ἐξηκολούθει καὶ μετὰ τὴν κατοχὴν, τὸ δὲ ἄλλοῖον τοῦ Ἀντωνιάδου φρόνημα εἴλκυσε κατ' αὐτοῦ τὴν δυσμένειαν καὶ τῶν εἰς τὰ ξένα ὁμογενῶν, καὶ πολλοὶ τῶν συνδρομητῶν τῆς *Ἀθηναῖς* παρητήθησαν, αὐτὸς γράφων μοι ἐκ Βερολίνου τὴν 21 Ἰουλίου 1856 ἔλεγε πρὸς τοὺς ἄλλους· « ἡ διαγωγὴ, ὁ χαρακτήρ καὶ ἡ ὑπόληψίς μου εἶναι ἀπρόσβλητοι, ἀρκεῖ ὅτι ἡ ἐκδοσις μὲ ἐδικαίωσε. »

Τοιοῦτος, θερμὸς μὲν τῆς πατρίδος φίλος, εὐθύς δὲ τὴν κρίσιν ἐφάνη ὁ Ἐμ. Ἀντωνιάδης κατὰ τὰς κυρίας περιστάσεις τοῦ βίου αὐτοῦ. Ἀλλὰ θερμὸς ὢν τῆς πατρίδος φίλος καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη δημοκρατικὰς πρεσβεύσας ἀρχὰς δὲν ἦτο, ὡς πολλοὶ ἄλλοι, καὶ δημοκόλας· ἐξ ἐναντίας καθῆκον ἐνόμιζε, καὶ ἐνόμιζεν αὐτὸ ὀρθῶς, νὰ στηλιτεύῃ δημοσίᾳ τὰς παρεκτροπὰς καὶ τὰς ἐλλείψεις αὐτῆς, τιμωρίαν τοῦτο ὑπολαμβάνων, ὡς καὶ οἱ Ἀγγλοὶ, ἱκανὴν νὰ φέρῃ διόρθωσιν.

Ἀλλὰ τὰ παθήματα τῆς νεότητος εἶναι, ἔλεγέ τις τῶν Βρετανῶν, ἄλλαι συναλλαγματικαί, τῆς ἀποτίσεως τῶν ὑπαίων ἢ προθεσμία ἔρχεται μετὰ τὰ πεντήκοντα ἔτη τοῦτο συνέβη καὶ εἰς τὸν Ἐμ. Ἀντωνιάδην· φύσει μὲν ἦτο εὐρωστός· ἀλλ' αἱ ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ταλαιπωρίαι, οἱ μετὰ ταῦτα ἀδιάκοποι μόχθοι καὶ τὰ οἰκειακὰ δυστυχήματα διετάραξαν καιρίως τὴν ὑγείαν αὐτοῦ. Ὅθεν τὴν 1 τοῦ μεσοῦντος περὶ

(1) Ὅρα τὴν ἀνωτέρω σημείωσιν.

τὸ μεσανύκτιον ἀπεβίωσε μετὰ μακρὰν καὶ πολυώδυνον νόσον, τὸ 72 ἔτος τῆς ἡλικίας ἄγων.

Ὡς καὶ πάντες οἱ ἄνθρωποι, καὶ μάλιστα οἱ ὑπὸ δουλείαν γεννηθέντες καὶ ἀνατραφέντες, οὕτω καὶ αὐτὸς δὲν ἦτο ἄμειρος ἐλαττωμάτων ἡγάπα πρὸ πάντων νὰ ἐλέγχει ἐνίοτε διὰ τῆς Ἀθηναίας καὶ τοὺς πολιτικούς αὐτοῦ φίλους, ὑπερβαίνων ἐν γνώσει τὸ μέτρον τῆς δικαιοσύνης· ἐπραττε δὲ τοῦτο, ὡς πολλάκις μοι εἶπεν, ἵνα δεικνύῃ πόσον ἦτο ἀμέτοχος φατριασμοῦ καὶ κομμάτων. Ἀλλ' αἱ ἀναπόσπαστοι ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐλλείψεις, δὲν εἶναι ἱκαναὶ νὰ ἐπισκιάσωσι τὴν διαφέρουσαν αὐτοῦ φιλοπατρίαν, οὐδὲ νὰ ἐξαλείψωσι τὰς ἀξίας λόγου ὑπηρεσίας, ἃς καὶ βουλευόμενος καὶ δημοσιογραφῶν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀπένειμε τῇ πατρίδι.

Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 15, 1863.

—ooo—

Ἐκ τῶν τριῶν παρατιθεμένων ἐγγράφων, ἐκδοθέντων ἐν Κοπενάγῃ, τὸ μὲν πρῶτον ἐστάλη ὑπὸ τοῦ κόμητος Σπόννεκ πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως, τὸ δὲ δεύτερον ὑπὸ τοῦ Μ. βασιλέως πρὸς τὴν Συνέλευσιν καὶ τὸ τρίτον ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν θανοῦ ὑπουργοῦ πρὸς τοὺς εἰς τὰ ξένα πρέσβεις τῆς Δανίας. Καὶ ἐκ τῶν τριῶν δὲ ἐξάγεται ὅτι ἡ Α. Μ. θέλει μεταβῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἅμα λυθέντος τοῦ ἰονίου ζητήματος, καθόσον μάλιστα προεστράφη καὶ ὑπὸ τῶν φίλων Δυνάμεων νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῆς. Λέγεται δὲ ὅτι θὰ πανηγυρισθῇ ἡ εἰς Ἀθήνας βασιλικὴ κἀθοδος παρὶ τὰ μέσα Σεπτεμβρίου.

Α'. Ὁ κόμης Σπόννεκ πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

« Κύριε Πρόεδρε,

» Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων ἐπεφόρτισε τὸν ὑποφαινόμενον νὰ ἐκφράσῃ ἱμῖν τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς ἐπὶ τῇ ἐπιστολῇ τῇ φερούσῃ ἡμερομηνίαν 26. Ἰουνίου [8 Ἰουλίου] 1863, δι' ἧς ἡ Γ. Ἐξ. καθυπέβαλε τῇ Α. Μ. τὴν τε ἀπάντησιν τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως πρὸς τὴν ἐπιστολὴν, ἣν ἡ Α. Μ. ἀπηύθυνεν αὐτῇ, καὶ τὸ ψήφισμα τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, δι' οὗ αὕτη ἀνεκήρυξεν ἐνῆλκα τὴν Α. Μ.

» Ἡ Α. Μ. διαβιβάζει ἱμῖν δι' ἐμοῦ τὴν παράκλησιν, Κύριε Πρόεδρε, ἵνα, εὐχαριστούμενοι, διαβιβάσῃτε τῇ Ἐθνικῇ Συνελεύσει τὸ συνημμένον Βασιλικὸν Διάγγελμα, γεγραμμένον ἑλληνιστὶ καὶ ὑπογεγραμμένον τῇ ἰδίᾳ αὐτῆς χειρί. Διὰ τοῦ Διαγγέλ-

ματος τούτου ἡ Α. Μ. ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς διὰ τὴν νέαν ταύτην ἐνδειξὴν τῆς πρὸς αὐτὴν ἐμπιστοσύνης τῆς Συνελεύσεως. Ἡ Α. Μ. ἀνέγνω λίαν ἀσμένως τὴν ἀνακοίνωσιν τῆς Γ. Ἐξ., ὅτι μετὰ τὰς ἐσχάτως ἐν Ἀθήναις διαδραματισθείσας τοσοῦτον λυπηρὰς σκηνάς, ἀποκατέστη καὶ αὐθις ἡ ἡσυχία. Ἐκ τοῦ συνημμένου Βασιλικοῦ Διαγγέλματος ἡ Γ. Ἐξ. θέλει μάθει, Κύριε Πρόεδρε, τὰς προθέσεις τῆς Α. Μ. καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν χρόνον τῆς ἐνταῦθα ἀναχωρήσεως αὐτῆς, ὁρισθέντα κατὰ σχέσιν πρὸς ἀνωτέρους πολιτικούς λόγους.

» Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς μὲ ἐπεφόρτισε προσέτι, Κύριε Πρόεδρε, νὰ Σᾶς προσθέσω ὅτι, ὅπως κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ ἡ Α. Μ. ἔχει πᾶσαν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν πατριωτισμὸν καὶ τὴν σύμπνοιαν τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, οὕτως εἶναι ἐπίσης πεπεισμένη, ὅτι ἡ Κυβέρνησις, ἐκ τῆς ἀφοσιώσεως αὐτῆς καὶ τῆς συναισθήσεως τοῦ καθήκοντός της θέλει ἀρυσθῇ τὴν εὐστάθειαν καὶ τὸ ἀπαιτούμενον θάρρος, ὅπως καταστείλῃ δραστηρίως πᾶσαν ἐγκληματικὴν ἀπόπειραν κατὰ τῆς ἐννόμου ἐξουσίας, καθ' ὅσον μάλιστα καὶ ἡ ἐθνοφυλακὴ, πρὸς μεγίστην εὐχαρίστησιν τῆς Α. Μ., ἀπέδειξεν αὐτὴν ἐντελῶς ἀξίαν τοῦ ὀνόματος ὅπερ φέρει.

» *Ἐν Κοπενάγῃ, 30[18 Ἰουλίου] 1863.*

» Κόμης ΣΠΟΝΝΕΚ.»

Β'. Διάγγελμα τοῦ βασιλέως πρὸς τὴν Ἐθ. Συνέλευσιν.

« Εὐχαριστῶ τῇ ἐθνικῇ συνελεύσει, ὅτι εὐηρεστήθη ἵνα μὲ τιμήσῃ δι' ἑτέρον δείγματος ἐμπιστοσύνης, ἀνακηρύττουσά με ἐνῆλκα ἐξ ἡμέρας πρὸ τοῦ ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένου χρόνου.

» Θέλω προσπαθῆσαι ἵνα ἀποδειχθῶ ἄξιος τῆς τοιαύτης ἐμπιστοσύνης. Πάντες οἱ πόθοι μου νὰ ἔλκουσι πρὸς τὴν νέαν πατρίδα μου, καὶ ἅμα τὸ ἀφορῶν τὴν ἐγώσιν τῶν Ἰορτίων νήσων ζήτημα ἐπιτρέψῃ, θέλω ἀναχωρῆσαι ἐντεῦθεν μεταβαίνων εἰς τὴν Ἑλλάδα.

» Ἐντοῦτω δὲ ἡ πατρίς πίποισεν εἰς τὸν πατριωτισμὸν καὶ εἰς τὴν ὁμόνοιαν τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως.

» *Ἐν Κοπενάγῃ 18[30 Ἰουλίου] 1863.*

» ΓΕΩΡΓΙΟΣ.»

Γ'. Ἐγκύκλιος τοῦ Δαροῦ ὑπουργοῦ πρὸς τοὺς εἰς τὰ ξένα Δαροὺς πρέσβεις.

« Κύριε! Πολλὰ ἐφημερίδες διέδοσαν τὴν εἰδησιν, ὅτι ὁ νέος Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος ἐζήτησε δῆθεν τὴν κατοχὴν τοῦ τόπου ὑπὸ ξενικοῦ στρατοῦ, ἐπὶ λόγῳ ὅτι τὰ τελευταῖα συμβάντα τῶν Ἀθηνῶν δὲν τῷ ἐπέτρεπον νὰ μεταβῇ εἰς Ἑλλάδα